

Tema: Udruga Utočišta kunića i divljih zečeva „Mrkvica“

Predavač: Magdalena Spudić

Autor teksta: Sanja Habuš

Edukativni materijal sačinjen za potrebe predavanja studentima na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu, 7. svibnja 2010., Dani Šapica

Sadržaj

OPĆENITO

Ukratko o Utočištu TarraLand
Glavni ciljevi Udruge Mrkvica
Kunić i zec – različite životinje

KUNIĆI

Osnove o kunićima
Važnost sijena u prehrani kunića
Dohranjivanje odraslog kunića
Učenje kunića na WC

TARRALAND KUNIĆI

Tko su oni?
Čime se hrane po godišnjim dobima?
Sigurnost kunića TarraLanda, karantena
Nastambe

ZEČEVI

Ne dirajte mladunčad zečeva u prirodi!
Kako postupiti ako je netko već dirao mladunčad zeca
Ozljeđe i bolesti beba divljih zečeva
Rezultat nepravilnog othranjivanja mladunca divljeg zeca
Najčešći uzroci ugibanja zečeva uzetih iz prirode
Problemi sa kojima se susrećemo
Bebe zečeva kod volontera
Podivljavanje i kavezi za podivljavanje
Kako pomoći
Kontakti

Općenito

Ukratko o Utočištu TarraLand

Utočište kunića i zečeva TarraLand trajno udomljuje kuniće srednje veličine i one veće, a kojima je prijetila smrt jer su do tada bili uzgajani za prehranu. Kod nas su slobodno pušteni na ograđenom i osiguranom imanju čime dobivaju novu šansu za život. Mužjaci kunića su kastrirani.

Novi se šticećnici primaju pod određenim uvjetima*. Naime, za kuniće kućne ljubimce nema potrebe da dolaze u naše Utočište, već se udomljaju izravno od starog k novom vlasniku pri čemu u toj potrazi za novim vlasnikom te novim ljubimcem uspješno posređujemo preko naših oglasa. **Na taj način u našem Utočištu imamo dovoljno mjesta da trajni dom pružimo onim zaista najugroženijim kunićima.**

Utočište TarraLand djeluje od 1998. godine.

Osim pomoći kunićima, od 2008. godine pomoć aktivno pružamo i divljim zečevima. Mladunčad zečeva ne smije se dirati jer im je majka uvijek u blizini. **Iako su u gnijezdu nasred livade sami, te tako djeluju nezaštićeno, mladunci divljih zečeva nikada nisu ostali bez majke** - svi zečići koje naša Udruga spašava, mladunčad su koju su već nažalost dirali ljudi pogrešno misleći da nemaju majku pa su na njima ostavili ljudski miris radi kojeg ih majka više ne prihvaća. Naši ih volonteri tada othranjuju na posebnom zamjenskom mlijeku uz lijekove. Kada su mladunci lakše ili teže ranjeni motikom, kosilicom i drugim alatima, mi ih rehabilitiramo.

2008. godine je, nakon 10 godina postojanja Utočišta TarraLand, osnovana i Udruga Utočišta kunića i divljih zečeva "Mrkvica" **koja djeluje na području cijele Hrvatske**. Zahvaljujući volonterima, članovima te donatorima uspješno provodimo naše ciljeve i ostvarujemo mnogobrojne projekte sa svrhom zaštite ovih životinja.

Glavni ciljevi Udruge Mrkvica

Neki od naših ciljeva su:

1. spašavanje mladunčadi divljih zečeva ovisnih o zamjenskom mlijeku – othranjivanje i liječenje od ozljeda, te vraćanje u prirodno okruženje,
2. suradnja volontera, sakupljanje sredstava (hrane i druge pomoći) za djelovanje i potporu našim kunićima i zečevima,
3. izgradnja nastambi za šticećnike,
4. spašavanje kunića iz uzgoja te napuštenih kunića,
5. pomoć u udomljavanju kunića
6. edukacija ljudi o kunićima i zečevima te o velikim razlikama između kunića i divljeg zeca, edukacija o neđiranju mladunčadi divljih životinja u prirodi,
7. stalnim novim projektima poboljšavanje uvjeta držanja, mogućnost liječenja, prehrane i preživljavanja kunića i divljih zečeva u Utočištu te u RH
8. razvijanje programa međunarodne suradnje te uključivanje u rad Udruge ostale srodne organizacije: jačanje suradnje sa organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje koje uspješno provode projekte za spašavanje kunića i divljih zečeva ,
9. izrada i prezentacija i predavanja te razrada projekata zaštite i spašavanja kunića i divljih zečeva, izrada ostalih članaka i radova, organizacija ili sudjelovanje u organizaciji projekata namijenjene dobiti svim ostalim životinjama.

Kunić i zec – različite životinje

kunić (pitomi) :

zec :

Zanimljivosti:

Kunić može biti pitomi i divlji; no zec je SAMO divlji.

Kunići:

- pitomi
- divlji

Zečevi:

- postoje samo divlji zečevi

NE dirajte bebe zeca u prirodi osim ako je neophodno tj životinja je ranjena! (detalji kasnije)

Pare li se međusobno, kunić i divlji zec ne mogu imati mlade!

Zašto je jako važno znati razliku?

Zato, što **divljeg zeca** nikako ne preporučamo držati u zatočeništvu, za razliku od kućnih ljubimaca kunića koji mogu živjeti pušteni u stanu. Razlog je što je nađenom divljem zecu mjesto u prirodi, a zašto, kao i moguće opasnosti držanja divljeg zeca u stanu, piše u daljnjem tekstu.

Također, nađene **kuniće** koji su najvjerojatnije nekom pobjegli ne preporučamo ostaviti prirodi- kunić koji je nađen prepitom je i u prirodi će poginuti!

Zbog navedenih različitosti u donjoj tablici često se potpuno drugačije pristupa kuniću a potpuno drugačije divljem zecu, iako su naoko slične životinje. Kunić i zec su potpuno različite životinje.

Važno - ne dirajte bebe divljeg zeca u prirodi! Majka koja je sigurno u blizini, više ih zbog Vašeg mirisa neće prihvatiti. Izuzetak je ako je beba zec ozlijeđena ili im je majka nađena poginula.

Ukratko

Iako se u radu sa kunićima često navodi ime "zec" i slični pojmovi, radi se o potpuno različitim životinjama. Potrebno je reći da divlji zec teško može postati kućni ljubimac iz dalje navedenih razloga.

Kada nas ljudi kontaktiraju za savjet o zecu, pitamo radi li se doista o divljem zecu ili je u pitanju kunić, budući se različito postupa sa te dvije prekrasne, no potpuno drugačije životinje, pogotovo kada je u pitanju prehrana beba - ali i odnos prema odraslim jedinkama.

Osnovne razlike između kunića i zeca :

Kunić ima kraće uši, kraće noge, živi u zajednicama, kopa nastambe pod zemljom gdje i ima mlade, koji se rađaju goli -bez dlake i slijepi, ovisni o majci još tjednima. Rađaju više mladih nego zečevi. Kunići su životinje koje mogu biti kućni ljubimci, za razliku od zečeva.

Zečevi imaju dulje uši, prednje i stražnje noge, izričiti su individualci i ne žive u skupinama, nastambe su im iznad zemlje gdje i imaju mlade, koji odmah vide, imaju dlaku te su praktički odmah pokretni, te su nekoliko puta teži od beba kunića, no zato ih u gnijezdu ima manje, najčešće 1-3. Osobnost im uvijek sadrži crtu onog divljeg u sebi izravno svjedočimo različitosti u karakteristikama divljeg zeca obzirom na kuniće.

Zec može biti prijenosnik raznih bakterijskih i virusnih oboljenja kojima kunić može podleći, dok zec istovremeno nemora imati vidljive posljedice, a zato je izričito važno da kunić NEMA kontakt sa divljim zecom. Postoje bolesti koje kunić ne može imati ali zec od njih ugiba, i obratno. Primjer je sindrom europskog smeđeg zeca – European Brown Hare Syndrome virus / EBHS virus, koji postoji i u Hrvatskoj.

"Pitomi zec" ne postoji! Zec je isključivo divlja životinja, za razliku od kunića koji može biti i divlji i pitom.

Iako prema tome "pitomi zečevi" ne postoje, Utočište kunića i divljih zečeva u sebi ima naziv "divljih zečeva" kako bi se dodatno istaknula ta razdioba i da već svojim nazivom EDUCIRA ljude koji nisu upućeni, te posebno naglasi različitost među životinjama kojima se bavi.

Ako ste našli životinju u prirodi, to je najčešće ili divlji zec, ili rjeđe pitomi kunić koji je nekom pobjegao. Evo kako odrediti da li je nađena životinja kunić ili zec: - iduća tablica prikazuje osnovne razlike između kunića kućnih ljubimaca i divljih zečeva i dokaz je velikoj različitosti među njima. U nekim podacima su navedene prosječne brojčane vrijednosti koje mogu odstupati (primjerice broj mladih), što ujedno i ne vrijedi za sve brojčane vrijednosti (npr trajanje trudnoće).

Opisano je ponašanje kunića i zečeva na slobodi i u zatočeništvu: Razlike:

	  kunić	 divlji zec
prednje šape	 kratke	 duge
zadnje šape	 kratke	 duge
uši	 kraće	 duge, na samom vrhu crne
trajanje trudnoće	 28-34 dana	 40-42 dana
mogućnost ponovne trudnoće	 već unutar zadnjih dana aktualne trudnoće	 već unutar zadnjih dana aktualne trudnoće
gnijezdo beba	 u prirodi: ispod zemlje, ljubimci: kotilica , u oba slučaja obloženo dlakom	 usred livade, na površini zemlje , nije obloženo dlakom
broj mladih	 oko 5 (3-8) s tendencijom k većem broju	 oko 2 (1-4) , tendencija manjem broju

težina bebe od 1 dan	 do 50 grama	 oko 100 grama
oči bebe od 1 dan	 slijepe	 odmah vide
pokrov bebe od 1 dan	 gole	 sa krznom
ponašanje bebe od 1 dan	 mirovanje, spavanje	 mogući ugrizi, skakanje na ruku nalaznika, frktanje
mogućnost prehrane zamjenskim mlijekom	 jako mala do nemoguća (tražiti zamjensku majku !)	 jako velika pridržavate li se teksta o prehrani sa stranica TarraLanda
prva zelena hrana kod Vas	 nekoliko mjeseci (preporuka 5 mjeseci)	 par tjedana (već sa 2 tjedna)
način života	 u grupama, jako vole društvo	 izričiti individualac osim kad je neophodno: u doba parenja i odrastanja mladih
kućni ljubimac	 da	 ne
pojilica za vodu	 može	 ne, obavezno zdjelica
sjemenke	 nepotrebne	 manje količine
držanje u stanu	 može	 nikako preporučljivo (osim tokom othranjivanja nađenih beba)
samoozljeđivanje	 ne	 da, velika mogućnost samoozljeđe sa mogućim smrtnim ishodom (u duljem zatočeništvu i pri određenim uvjetima)
oprez s lijekovima i dodacima	 srednja do velika	 izričito velika
boja (u RH)	 kućni ljubimci: bijela, narančasta - žuta, crna, siva, smeđa i njihove kombinacije	 uvijek jednobojan - kriptička obojenost, samo smeđa (ovisno o percepciji: žuto međa i smeđe siva) . Često ima malu bijelu točkicu na glavi.
oprez iskazuje	 dizanjem na stražnje noge, načule uši, lupanjem stražnjih nogu obavijeste ostatak skupine/grupe na moguću opasnost	 spuštanjem tijela i glave uz tlo, uši prislone uz tijelo, mirovanje do zadnjeg trenutka tokom približavanja opasnosti
kretanje / bijeg	 trk	 trk, dugi skokovi i okretanje u zraku
kako ga smiriti u zatvorenom prostoru	 poklopiti mu oči i pritisnuti glavu uz tlo	 ne uspijeva metoda kao kod kunića - zato je obavezno potrebno pustiti ga i udaljiti se dok se ne smiri !
ponašanje	 može se zblížiti s čovjekom	 uvijek plah, jako osjetljiv
iznenadni pokreti	 gotovo ne	 vrlo izraženi
populacija u Hrvatskoj	 divljih kunića gotovo da više i nema u RH.	 zečeva još uvijek ima, no sve su istrebljeniji i rjeđi zbog intenzivnog lova
drugi nazivi	 kunić lat. <i>Oryctolagus Cuniculus</i> , eng. bunny, rabbit ili katkad rabbit kitten za bebu kunića	 zec - zec obični, europski zec tj smeđi zec, lat. <i>Lepus europaeus tj Lepus Europaeus Pallas</i> , eng. hare ili revelet za bebu zeca

Ova vrlo bitna tablica sigurno će Vam olakšati određivanje o kojoj se životinji radi - zecu ili kuniću.

Divlje zečeve nemojte dulje vrijeme držati u transporteru ili zatvorenom prostoru- za razliku od kunića, divlji zečevi u prirodi NE žive u tunelima pod zemljom, te je divljim zečevima potreban velik i pregledan prostor, u suprotnom se samoozljeđe. Ne vozite ih automobilima ukoliko nije neophodno.

Divljim zečevima omogućite povratak u prirodu preko TarraLanda – Udruge Mrkvica. Kuniće NE puštajte u prirodu!

Osnove o kunićima kao kućnim ljubimcima

Kunići mogu živjeti slobodni u stanu te ih je moguće naučiti na WC.

Suprotno nekim mišljenjima, kunići **moraju dobivati vodu.**

Kunići grizu kablove te je iste potrebno zaštititi. Jedu kućne biljke od kojih su mnoge otrovne pa ih je potrebno držati na povišenom.

Protiv nametnika nikako **ne smiju dobivati lijek Frontline!**

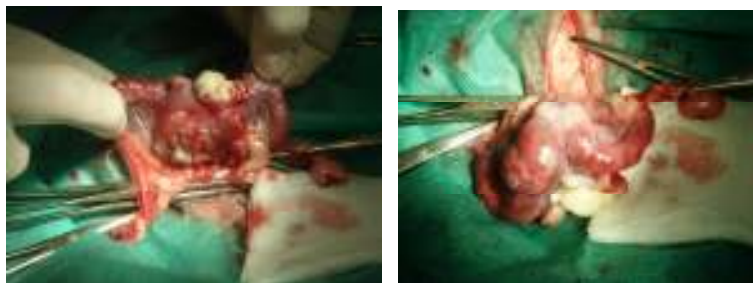
Oprez jer su osjetljivi **na mnoge antibiotike, primjerice penicilin.** Postoje posebni antibiotici koji su namijenjeni liječenju kunića.

Vole živjeti u paru , najbolje jedan mužjak i jedna ženka - tada je preporučljiva kastracija, najbolje mužjaka.

Mušjaci se NE pate nakon kastracije!

Mnogo je pozitivnih razloga zašto kastrirati mužjaka.

Kastracija ženke se također preporuča do starosti 2 god. jer su **upalni procesi i tumori reproduktivnih organa nekastriranih ženki daleko najčešći razlog ugibanju ženki kunića** u dobi od 4-6 godina starosti.

Tumor maternice u nekastrirane ženke kunića

Prije kastracije držite mužjaka i ženku odvojene jer vrlo rano spolno sazrijevaju.

Nakon kastracije također neka jedno vrijeme budu odvojeni - preporuka je i 6 tjedana jer toliko dugo mužjak još može biti plodan.

2 sata prije samog zahvata kastracije izvadite svu hranu iz kaveza, no odmah nakon operacije ponudite im hranu.

Ne parite kuniće ukoliko ne znate kuda ćete s mladima. Nije ih tako jednostavno udomiti, te ima mnogih kunića koji već traže dom.

Ne parite kuniće različitih veličina - ako je kunićica manja od mužjaka, dolazi do velikih komplikacija kod poroda i gotovo sigurnih smrtnih posljedica za bebe, te mogućih za majku.

Ne parite premladu kunićicu ili kuniće različitih vrsta, iz istog razloga.

Kunić **ne treba imati nijedno** leglo iako se pogrešno misli da je ono potrebno.

Kunićica tokom trudnoće mora imati puno hrane i vode.

Ne dirajte tek rođene bebe kunića u gnijezdu jer ih majka može ostaviti.

Spol im je moguće odrediti od najranijih dana.

Mlade kuniće odvojite tek sa 2 mjeseca (ne ranije) kako bi pravilno razvili svoju crijevnu floru i imunitet, te živjeli što dulje.

Preventivno se preporuča prva zelena hrana sa 5-6 mjeseci.

Bitan je oprez sa unošenjem nove zelene hrane na kuničev jelovnik, pogotovo stoga što nije sva zelena hrana preporučljiva za njih.

Hrana i voda mora im biti dostupna 24 h/dan, od hrane **posebice sijeno koje im je najvažnije u prehrani**, a ostalu hranu ponudite im primjerice ujutro i navečer. Kunić mora stalno nešto jesti.

Prerasli zubići – kunići zubiće troše na kvalitetnom sijenu i grančicama

Znakovi i to često opasnih bolesti nerijetko se teže otkrivaju a najčešće su neki od:

- gubitak apetita,
- nadutost,
- proljev ili začep,
- bezvoljnost i mirnoća,
- mokar nosić,
- suzne oči
- nečiste uši, češe se ili trese ušima,
- trese se,
- nakostriješena dlaka,
- pogrbljenost,
- često kihanje/kašljanje,
- otežano disanje,
- poremećaj ravnoteže ili ne može hodati., itd.

U slučaju proljeva obavezno im ponudite **prEbiotik ili prObiotik** otopljen u manjoj dozi vode, te izbacite svu hranu osim sijena.

Stvaranje lančića kod njihovih kuglica - uzrokuje dlaka. Tada im ponudite travu za mačke ili **malt pastu kako ne bi došlo do začepa.**

Kao prevencija začepa dobrodošlo je često četkanje kunića.

U slučaju da mu jako suze oči ili curi nosić, preporučuje se što prije "bris" i njegova pretraga u mikrobiološkom laboratoriju.

Kod patuljastih kunića katkad je potrebno rezati prerasle zubiće. **Trošenje zubića pospješuje grickanje grančica**, najbolje jabuke ili ljeske, te sijena.

Kod svih kućnih kunića potrebno je rezati noktiće, no tada pazite na žilicu u noktu.

Lakše podnose hladnoću nego vrućinu, no iz zdravstvenih razloga nikako nije dobro da proživljavaju velike temperaturne razlike.

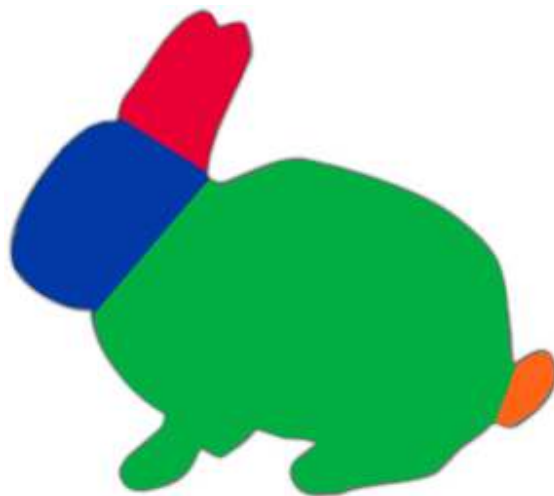
Pitomi kunići ne mogu preživjeti u prirodi, stoga ih ne puštajte da se sami snalaze, jer oni neće znati kako.

Dobrog veterinaru prepoznati ćete i po tome što će priznati ukoliko nema iskustva sa kunićima te se educirati kod kolega koje imaju iskustva, i tek tada primijeniti određeni način liječenja kunića.

Svaki veterinar ne mora znati sve o svim i doista mnogobrojnim životinjama, no htjeti će naučiti.

Važnost sijena u prehrani kunića

Peleti, svježa hrana, sijeno, poslastice

Zašto je sijeno u prehrani važno?

Osim što zadovoljava potrebu kunića za žvakanjem ima i zdravstvenu svrhu:

- održava se normalna razina pH u probavnom sustavu
- prevencija začepa
- prevencija proljeva
- prevencija GI staze (potpunog prestanka rada probavnog sustava)
- prevencija pretilosti
- trošenje zubića.

Dohranjivanje odraslog kunića

Kada kunić odbija hranu?

Kunić može početi odbijati jesti iz više razloga, a najčešći su bolovi uzrokovani bolestima te problemi sa zubčićima. Čak ukoliko kunić odbija hranu tek kraće vrijeme, **posljedice vrlo brzo mogu biti fatalne**. Stoga je potrebno dijelovati jako brzo.

Kako hraniti odraslog kunića koji odbija jesti ili jede premalo?

Critical care za nadohranu - u inozemstvu postoje gotove mješavine, no u Hrvatskoj to je gotovo nemoguće naći. Te mješavine su bogate kemijskim spojevima, no možda je prirodnije bolji izbor. To prirodno napravite doma sami na ovaj način:

- potrebni su vam mlinčec za kavu ili nešto slično za usitnjavanje, škare, sijeno, peleti – štapići iz prehrane. Ne koristite žitarice ili neke poslastice.
- Sijeno usitnite na manje komadiće škarama i sameljite u mlinčecu.
- U samljeveno sijeno dodajte samljevene pelete.
- To je dovoljno dobra mješavina za nadohranu, jeftina, samo je potrebno 15-20 min vremena da se sve napravi. Možete višak skladištiti u staklenoj ili limenoj poklopljenoj posudi na sobnoj temperaturi.
- Kada trebate dohranjivati kunića, smjesu pomiješajte sa vodom (/izbjegavajte voćne kašice ili dodavanje voća u smjesu) kako bi bila dovoljno gusta, a opet tekuće toliko da prođe kroz špricu.
- Šprice možete nabaviti u humanim ljekarnama. Preporuča se što manja, od 1-2ml, no mi smo uspješno koristili i onu od 15ml, samo smo proširili vrh da smjesa ne zapinje.
- Kuniću je potrebno 60ml/kg dnevno ako ništa ne jede. Potrebno je to rasporediti preko noći i dana u pravilnim razmacima.
- treba povećati kilažu: ovisno o zdravstvenom stanju vašeg kunića, veterinar će vam preporučiti pravilnu prehranu kako bi se izgubljeni kilogrami vratili bez GI staze ili proljeva. Poneke žitarice se mogu dati; zob i lan npr u malim količinama.

Slika 1: Što vam je sve potrebno za napraviti kašicu? Mlinčec za kavu, sijeno, škare, peleti. Pelete sameljite u prah. Sijeno nasjeckajte na manje komadiće te i njega sameljite u prah.

Slika 3: Neka kašica bude dovoljno tekuća da prođe kroz špricu i dovoljno gusta da se kunić najede.

Slika 2: U prah dodajte vodu kako bi napravili kašicu.

Slika 4: Nemirnije kuniće omotajte u ručnik, u uglove usta stavite špricu. Nemojte puno istiskati da se ne zagrcne i uguši.

Učenje kunića na WC

Stelja: za stelju koristite piljevinu ili drvene pelete, pijesak ne.

Važno: Naučite kunića poštivanju životnog prostora te mu **postepeno širite teritorij**.

Za bebe, nakon što novom vlasniku dođu sa cca 2 mjeseca što je najbolja starost za odvajanje od majke, preporuka je da prvih mjesec dana kod novog vlasnika kunić bude u kavezu i 100% vremena, koji ako je solidno velik, bude takvim malim kunićima dovoljan prostor za početak, tj. itekako dovoljno velik uspoređujemo li njegove proporcije sa onim kaveza, u ranim danima života.

Preporučamo zadržavanje u kavezu zato, jer ga je u tom periodu važno naučiti da bude uredan i ide na wc: tako će **kada odraste moći biti stalno slobodan u stanu** jer je naučio onaj najvažniji korak koji mu to omogućava. Zato je prvih par tjedana takav "zatvor" koji to u biti za mladunca neće niti biti, dovoljno isplativ.

Dok je u kavezu, jednostavno lokvice i kuglice posipajte piljevinom, ostavite da odstoji par sati, te takve nakupine potom izgurajte u prvi bliži kut kaveza i mjesto na kojem se hrpica nalazila, obrišite. Kroz tri do 4 tjedna vaše upornosti, kunić će već prepoznati da su kutevi kaveza namijenjeni obavljanju nužde; što tada iskoristite tako da iz 2-3 kuta prebacite piljevinu sa kuglicama i mokraćom u samo 1 kut.

Nakon nekog vremena već će prepoznati taj jedan kut kao jedino mjesto za obavljanje nužde; i ondje tada možete staviti kutni WC za kuniće.

Kunić je tada spreman izlaziti iz kaveza. I dalje brinite da nuždu obavlja u kavezu; nikako ne izvan njega a posebice ne na tepihu, trosjedu ili krevetu; gdje mu je prvotno preporučljivo potpuno zabraniti pristup.

TarraLand kunići

Tko su oni?

Prvi kunići su u Utočište TarraLand došli 1998.godine željom jedne obitelji da umjesto u loncu, 3 orijaša postanu kućni ljubimci.

S vremenom je pristizalo još kunića, te danas Utočište broji 40tak jedinki koje su većinom našle trajan dom nakon što su donesene iz uzgoja za prehranu, ali i dolaskom nađenih napuštenih kunića.

Kunići TarraLanda žive na ograđenoj i posebno osiguranoj livadi tokom cijele godine. Imaju nekoliko nastambi na livadi i u šumi, te su slobodno pušteni unutar prostora od 10 000 kvadratnih metara.

Svi mužjaci kunića su kastrirani.

Čime se hrane po godišnjim dobima?

Od proljeća do jeseni kunići TarraLanda hrane se travom koja raste na livadi te sijenom koje je složeno u sjenicima i štalici. Dostupno im je i raznoliko voće iz voćnjaka koje pada na tlo.

Zimi im se hrana bazira na sijenu, te se već najesen nadohranjuju sjemenkama zobi i kukuruza, i odmah po nestanku trave, peletiranom hranom. Zimi se nadohranjuju i mrkvama te jabukama.

Tokom cijele godine dostupne su im i grančice kako samoniklog drveća, tako i onog iz voćnjaka. Kunići na čuvanju kod volontera (nakon kastracija i kod liječenja bolesti) jedu sijeno, travu, voće i povrće, peletiranu hranu i gotovu hranu za kućne ljubimce.

Rano proljeće

Otava u sjeniku

Jabuke i mandarine

Mrkve

Sigurnost kunića TarraLanda, karantena

Budući žive na livadi, kunići u Utočištu moraju biti **osigurani od ulaska predatora**.

Livada je stoga ograđena ogradom.

Ograda je dodatno osigurana električnim čuvarom stoke – pastinom. Taj uređaj šalje visokonaponske (otprilike 5kV) električne signale (2 po sekundi) prema vodičima koji su postavljeni na vrhu ograde. Signali nisu opasni po život niti zdravlje životinja i ljudi koji dotaknu žicu pod naponom, ali su neugodni na dodir te sprječavaju ičiji prelazak preko ograde.

Cijelu livadu čuvaju dva psa čuvara, ženke tornjaka Tarra po kojoj je Utočište i dobilo ime, i mlada učenica kujica Tesa. U izričito mnogo slučajeva zabilježili smo koliko je bitno da su psi čuvari uz kuniće Utočišta TarraLand, jer ih odlično čuvaju od lisca, kuna, lasica, pasa latalica a čak i jastrebova.

Pastir

Tesa (2008.)

Tarra (2003.)

Ben (1998.-2008.)

Što je karantena i čemu služi?

Karantena je poseban kavez u sklopu našeg Utočišta otvorenog tipa.

Karantena ima površinu od 30m² i nalazi se na jugoistočnom djelu livade.

U njoj obitavaju:

- kunići koji su novodošli te još nisu naučeni na život na ograđenoj livadi. Stoga se moraju naučiti biti oprezni, prije nego ih pustimo iz maksimalno osigurane karantene među ostale kuniće na livadu i šumu površine 10 000 m².
- kunići koji su tek došli, te nekoliko tjedana ili mjeseci ostaju odvojeni od starosjedioca radi eventualnih bolesti. Pritom promatramo njihovo zdravstveno stanje a ujedno ih i privikavamo na hranu koju će od sada jesti - sijeno i travu.
- kunići koji su nedavno kastrirani te treba proći period od 2 mjeseca odvojenosti od ženki
- kunići koje liječimo

Karantena

Nastambe

U karanteni se nalazi velika drvena kućica sa 4 prostorije koja je postavljena na klocne. Kunići se ipak najradije zadržavaju ispod nje, gdje su si dodatno prokopali rupe u zemlji te se ondje najradije sakrivaju od vrućina i padalina.

Ondje se nalazi i sjenik, tj bale sijena naslagane na palete, i pokrivena ceradom. Kunići u balama sijena nalaze i dodatno prokopavaju tunele, te se tokom dana rado zadržavaju u njima ili ispod samih paleta, gdje su također prokopali / produbili rupe u zemlji.

U karanteni se nalazi i jedna manja drvena kućica koja je u sklopu sjenika (slika desno).

Manja kućica u karanteni

Dio karantene sastavljaju i dvije tzv. kotilice koje se inače koriste kod uzgoja kunića, no nama služe kao manji kavez na povišenome, u kojima može biti više kunića, a koji su pod terapijom lijekovima. Ondje ih držimo nekoliko dana i tjedana dok svakodnevno moraju dobivati lijekove. U njima se nalaze isključivo ako je nužno (kunić treba mirovati, ili kako bi se smanjio stres koji bi proživljavao kada bismo ga svakodnevno hvatali radi davanja lijeka).

Sigurnost karantene

Kako se nalazi uz samu ogradu tj jedan njegov dio dotiče šumu, tako je karantena maksimalno osigurana na idući način:

- glavna ograda je ukopana u zemlju, sa sa šumske strane čak i djelom zabetonirana. Time se onemogućuje prodor predatora kopanjem ispod ograde, ili bijeg kunića
- cijeli kavez je do visine od 1,80 obložen dodatnom, sitnom žicom promjera okna 2 cm, jer bi se u suprotnom vrlo lako mogla privući predatorska životinja Mala Lasica (lat. *M. nivalis*) koja može biti iznimno opasna. Također, sitna žica onemogućuje da veća životinja umetne šape u okna i popne se preko ograde.
- dodatna zaštita je tzv. mreža protiv ptica, koja je stavljena na ogradu pokraj kućice kako kunići ne bi preko kućice preskočili ogradu.
- na vrhu ograde ipak se nalazi električni pastir - tzv. uređaj - čuvar stoke. On svojim impulsima visokog napona putem žice pastira, šalje struju koja je dovoljno jaka da otjera i veću životinju koja bi se približila kunićima u karanteni. Ujedno i čovjeka. Žica pastira nalazi se max.5 cm od ograde kojom je obložen kavez, kako se nijedna životinja ne bi mogla provući između pastira i ograde.
- nad cijelom karantenom je rasprostrt konop koji tvori mrežu, kako bi se onemogućio napad zračnih predatora - ptica grabljivica, koje bi u suprotnom napadale kuniće koji se još ne znaju paziti i to tek trebaju naučiti.

Među novodošle kuniće u karanteni stavljamo 1-2 starosjedioca, koji prenose oprezno ponašanje na tek došle (zdrave) kuniće. Novodošli kunići kopiraju oprezno ponašanje i tokom par tjedana već je vidljiv napredak.

Sitna ograda

Pastir – tzv. čuvar stoke

Puštanje kunića iz karantene

Novodošli kunići spremni su na puštanje u cijelo Utočište tek kada dosegnu maksimum opreznosti koje su u stanju razviti, što od kunića do kunića jako varira.

Kunići se puštaju na način da im se otvore vrata te oni sami biraju kada će izići van, te ta vrata ostaju otvorena još tjednima, budući se kunići iz karantene još dugo vraćaju u nju, i jer je od cijele livade najbolje poznaju: u njoj su bili dugo, te se ondje osjećaju najsigurnije.

Nastambe

Zečevi

Ne dirajte mladunčad zečeva u prirodi!

Da li je opravdano njihovo diranje? Zašto ljudi uzimaju mladunčad divljih zečića iz prirode?

NE - diranje mladunčadi najčešće NIJE opravdano. Mladunčad zečeva ne smije se dirati jer im je majka uvijek u blizini i iako se pogrešno misli da su napušteni, majka ih ipak nije ostavila, a tek ako dirate mladunčad, na njima ostavljate miris i majka ih više neće prihvatiti. Istog trenutka znatno su im smanjene šanse da prežive, jer je najteže bez majčinog mlijeka, koje im u tom trenutku oduzimamo..

Što napraviti ako nađete gnijezdo?

Ako nađete gnijezdo, **iduća 2 mjeseca barem 5 metara oko njega ne smijete kositi** kako bi se bebe dok rastu imale gdje skrivati, te se trebate udaljiti i za to vrijeme ne odlaziti ondje, a travu što ju je moguće više i dulje ostaviti nepokošenu.

Također, **prije košnje valja prošetati djelom koji planirate kositi, kako biste u busenu trave vidjeli moguće gnijezdo i u tom slučaju košnju bar na tom djelu livade odgodili**. Potpuno je normalno da se gnijezdo sa bebama nalazi na samo par metara od vaše kuće ili vikendice, usred vrta, voćnjaka ili vinograda. Možete kontaktirati Udrugu Utočišta kunića i divljih zečeva "Mrkvica" ukoliko smatrate da trebate naš savjet, no pritom mladunčad NE dirajte.

U Hrvatskoj se svake godine nenamjerno uzurpira nekoliko stotina mladunčadi zečeva u gnijezdima i znatna većina njih zbog toga ugiba.

Iako su u gnijezdu nasred livade sami, te tako djeluju nezaštićeno, zečevi nikada nisu ostali bez majke - većina zečića koje naša Udruga spašava, mladunčad su koju su već nažalost dirali ljudi misleći da nemaju majku pa su na njima ostavili miris radi kojeg ih majka više ne prihvaća, ali zapravo nije realno očekivati da će divlja zečica sjediti uz mladunčad dok se čovjek približava, zar ne? Ona ako i jest u blizini, uplašeno pobjegne pa se ljudi često neopravdano čude zašto su bebe same - no potpuno je normalno da se odrasla divlja životinja sakriva kako ne bi predatora (a tako niti čovjeka) navukla na mladunčad. Ona ih promatra iz daljine, a nerijetko i napusti na nekoliko sati, i vraća im se tek u sumrak ili noću i to jednom do najviše 2 puta dnevno da ih na svega par minuta nahrani te se nakon toga ponovno udalji. Stoga ju nikada nećete vidjeti u blizini.

Iz niza nabrojanih razloga zečice ne smijete dirati, već ih treba ostaviti prirodi i njihovoj majci koja samo čeka da se udaljimo, te da se ne miješamo u prirodu do te mjere da im uzimamo mladunčad.

Majka zečica najbolje brine o njima i mnogo više su šanse da mladunčad preživi uz majku, nego na bilo kakvom umjetnom mlijeku i ručnom othranjivanju. Izuzetne su situacije kada je majka zečica evidentno nađena uginula / nastradala u prometu - ili ako je beba zečić zaista teško ranjena. No, takvi su slučajevi toliko rijetki da ih gotovo ne treba spominjati.

Također se ne morate brinuti da će Vaš pas ili mačka dirati zečice - jer oni nemaju miris, i predatori nerijetko prošetaju pokraj njih a da ih niti ne zamijete. Iako je prirodna selekcija postojeća, mi ljudi nismo ti koji se smijemo miješati u nju dok su bebe zdrave i nisu dirane. Tek ako ih je pas ili mačka već dirao, spasite ih.

Kako vrlo jednostavno možete pridonijeti spašavanju mladunčadi zečića?

Educirajte sve prijatelje, obitelj, poznanike, sugrađane, da se mladunčad zečeva ne smije dirati jer im je majka uvijek u blizini i nije ih ostavila, a ako ih diraju, na njima ostavljaju miris i majka ih tek tada više neće prihvatiti. Jer, statistika govori kroz par će godina vrlo vjerojatno netko od vaših poznanika, najčešće iz neznanja, dirati zečice i time im smanjiti šansu da prežive. Educirajte ih na vrijeme.

Kako postupiti ako je netko već dirao mladunčad zeca?

1. prijaviti pronalazak u našu udrugu volonterima rehabilitatorima
2. ukoliko je ranjen, sanirati ozljede kod najbližeg veterinara
3. do dolaska zečića u utočište TarraLand **othranjivati ga sa zamj.mačjim mlijekom u kombinaciji sa lijekovima: probiotikom i sirupom protiv kokcidija**; točno po uputama sa naše web stranice.

Autentično gnijezdo divljeg zeca

Zašto baš zamjensko mačje mlijeko a nikako ne kravlje i sl?

Koristite mačje mlijeko za bebe mačiće, jer je to mlijeko sa reduciranom laktozom, pojačano suplementima za razvoj mladunčadi. Mlijeko koje je, ukoliko želite spasiti zečića, obavezno koristiti jest upravo takvo: za bebe mačiće, a **nikako NE kravlje/kozje/mlijeko za ljudske bebe itd.**

Zečevi su naime **netolerantni prema višem postotku laktoze koju tada ne mogu probaviti**, i koje ima previše u kravljem i sličnim vrstama mlijeka, te stoga laktoza kod zečeva vodi teškom proljevu i probavnim smetnjama. Kada do toga već dođe, vodi k gotovo sigurnom uginuću mladunca.

Laktoze koja je reducirana = smanjena do minimuma u zamj.mačjem mlijeku (i koje stoga molimo da koristite), neće nedostajati organizmu zečića ako je nema u prehrani beba zečeva dok ih hranite na dudicu, a istovremeno ona može biti i najčešće jest pogubna ako je u mlijeku ima previše (primjer kravljeg, ljudskog i sličnih mlijeka).

Također, pogledajte razliku u sastavu i hranjivosti različitih mlijeka kod sisavaca:

Svako mlijeko nije isto.

Ljudsko mlijeko ima **4 puta manje** masnoća, **10 puta manje** proteina i **4 puta više** laktoze OD ZEČJEG.

Kravlje mlijeko ima **4 puta manje** masnoća, **4 puta manje** proteina i **5 puta više** laktoze OD ZEČJEG.

A mladi zec treba **puno** proteina i masnoća za svoj iznimno brz razvoj, te **što manje** laktoze.

Zec u prvih mjesec dana života udeseterostruči svoju težinu.

Zamjensko mačje mlijeko za bebe mačiće ima **jednako** masnoća, **0.4 puta više** proteina i **jednako** (tj gotovo nema) laktoze u svom sastavu, kao i zečje.

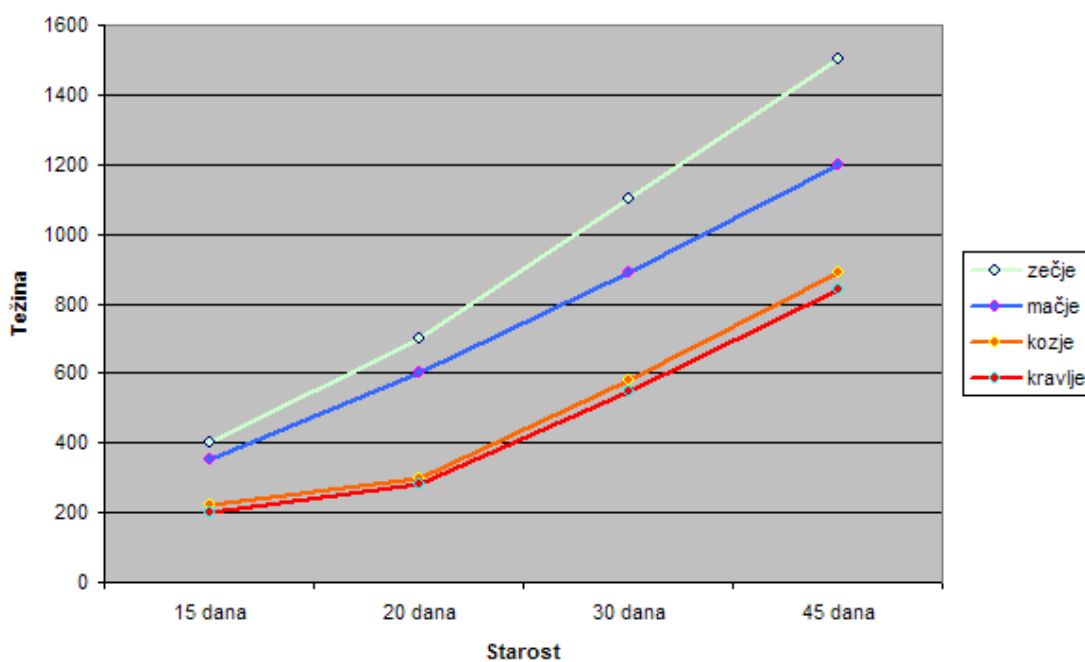
Zečevi brzo rastu: sa oko mjesec i pol dana uz pravilno zamjensko mlijeko, od početnih 0,1 kg dosegnu čak 1 kilu! i zato im je potrebno puno masnoća i proteina iz mlijeka,

a puno masnoća i proteina ima zamjensko mačje mlijeko, dok primjerice kravlje - nikako!

Omjer veličine beba po dolasku tj. starosti tjedan dana, te onih koje su stare već 4.5 tjedana

Težina mladunčadi zečeva othranjenih na različitom mlijeku

Zapažanja:

Osim što su fizički zdravi i jači, **na zamjenskom mačjem mlijeku zečevi dosežu barem 80% težine** koju bi imali da su ostali uz majku; dok na ostalim i pogrešnim pripravcima dosežu manje od 60% razvijenosti, što se manifestira uvrtnjem nogica, atrofijom mišića i propadanjem ionako slabog i nerazvijenog mišićnog tkiva.

Rezultat nepravilnog othranjivanja mladunca divljeg zeca

Mladunci zečeva koji su došli u Utočište othranjivani kravljim mlijekom i mlijekom za ljudske bebe

Ozljede i bolesti mladunaca divljih zečeva

Sanirani otvoreni prijelom noge mladunca *Lepus Europaeus* zadobivenog motikom pri okopavanju vinograda (lijeva slika); Izbijeno oko mladunca divljeg zeca kosilicom (trimerom) pri košnji voćnjaka

Najčešći uzroci ugibanja zečeva uzetih iz prirode

Od čega mladunci zečeva najčešće ugibaju kod ljudi?

Ukoliko su uzeti bez razloga (ako ih nije dirao pas niti su ranjeni kosilicom/motikom) razlozi su redom:

1. nepravilna prehrana mladunaca (laktozna smrt te smrt slijed teške atrofije mišića)
2. nedostatak kolostruma
3. samoozljeđivanje do smrti (divljanje) u zatočeništvu
4. EBHS virus

1. Nepravilna prehrana mladunaca

- „**Laktozna smrt**“ – smrt uzorkovana prevelikom količinom laktoze unesenom putem kravljih i sličnih mlijeka u organizam zeca koji je netolerantan na laktozu
- **Teška atrofija mišića** – odumrlo tkivo najčešće zadnjih nogu i leđa, zec se ne može kretati osim prednjim nogama. Probava ne funkcionira pravilno. Do simptoma dolazi zbog već ranije spomenutih nedovoljno hranjivih kravljeg, kozjeg i sličnih mlijeka.

2. Nedostatak kolostruma

Tokom prvih par dana laktacije, majka sisavaca a tako i zečica proizvodi mlijeko koje nazivamo **kolostrum**. **Bez kolostruma koje trebaju dobivati prvih par dana od majke, bebe bilo koje životinje sisavca imaju manje šanse da prežive.**

Dođe li beba k rehabilitatoru tek stara 1 dan, ili svega par dana stara, rehabilitator će učiniti sve u svojoj moći da bebu zečica spasi, no jasno je da sudbina nije u njegovim rukama jer beba je preranim odvajanjem od majke već "ozlijeđena" iznutra: nedobivanjem dovoljne količine nezamjenjivog kolostruma.

3. Samoozljeđivanje do smrti (divljanje) u zatočeništvu

Zabilježeni su brojni slučajevi divljanja u zatočeništvu i samoozljeđivanja zaletavanjem u zidove / rešetke kaveza sa smrtnim posljedicama. Ovakvo ponašanje često je očekivano u mladunaca divljeg zeca starosti 3 mjeseca i starijih, kada više nisu ovisni o zamjenskom mlijeku i čovjeku.

4. EBHS virus

U Republici Hrvatskoj zabilježeni su zečevi oboljeli od **EBHS (European Brown Hare Syndrome virus)** – sindrom europskog smeđeg zeca. U udrugu dolaze i zečevi oboljeli od virusa, koji **aktivira se tek nakon 50.-tog dana starosti životinje**. Ugiba u roku par dana naglo, tj. bez ikakvih vidljivih simptoma. Smrtnost 100%. Hrvatski veterinarski institut obavio je 2009. godine autopsije na nekoliko uginulih zečeva iz udruge. Virus je lako prenosiv na druge zečeve ako su u izravnom kontaktu, no od njega ne obolijeva niti čovjek, niti ijedna druga životinja, čak niti kunić. Kao karantena, mladunci zečeva ostaju kod volontera do minimalno 70-tog dana starosti (minimalno 20 dana **iznad** 50tog dana starosti) prije dolaska na podivljavanje. Na podivljavanju su još minimalno 30 dana prije ispuštanja u prirodu, to jest sa najranije 100 dana starosti zec je potpuno zdrav od EBHSa i ispušta se.

Neki problemi sa kojima se kao Udruga susrećemo

- Nalaznik ne želi predati zeca rehabilitatorima. Često tada ugibaju, jer ih nalaznik nepravilno hrani (jeftinijim ali lošijim kravljim mlijekom) te su stoga česte „laktozne smrti“; ili nam ih predaju kada su im iz istog razloga mišići atrofirali.
- Nalaznici najčešće iz ruralnih krajeva imaju stav da mi „nismo veterinari“ te ne primjenjuju savjete „obične udruge“ jer njegov „susjed veterinar sigurno zna više“
- Uzgajivači koji traže da prodamo spašene kuniće i divlje zečeve ne shvaćajući jasan koncept Utočišta i naše strogo protivljenje uzgoju. **Smatramo kuniće kućnim ljubimcima, a zečeve djelom prirode.**
- Problematika svjesnog uzimanja mladunčadi zeca iz prirode od strane nekih ljudi, u želji da ih uzgajaju kod kuće
- Ubacivanje kunića preko ograde u Utočište. Naši su mužjaci kastrirani, no ženke nisu. Nenajavljenim ubacivanjem jednog nekastriranog mužjaka među ženke mogući su problemi.
- Stav ljudi da imamo ured i zaposlenike. Objašnjavamo im da imamo redovan posao koji nema veze sa udrugom, da studiramo, da je udruga isključivo volonterska i djeluje u stanovima i dvorištima voditelja i volontera te da ovisimo o donacijama: to su većinom privatna financijska sredstva entuzijasta i ljubitelja kunića i životinja općenito.
- Financije. Primjer: Spašavanje jednog divljeg zečica kreće se između 500 i 700 kuna.
- Prijevoz divljih zečica iz raznih dijelova RH do Zagreba
- Itd.

Svjesno uzimanje mladunčadi zeca iz prirode

Zečevi su iako lovna, ipak i zaštićena divlja svojta te prema Zakonu o zaštiti prirode n.n. 70/05 imaju zaštitu: Prema članku 186. Zakona o zaštiti prirode, inspektor između ostalog ima pravo i **obvezu** nadziranim osobama, koje nemaju dopuštenje Ministarstva ili druge suglasnosti, rješenjem **zabraniti rastjerivanje, hvatanje, držanje, ubijanje i prepariranje zaštićenih životinja i njihovih razvojnih oblika**, te **uklanjanje gnijezda ili legla zaštićenih divljih svojti**, promet zaštićenih prirodnih vrijednosti, promet primjercima životinjskih svojti zaštićenim na temelju međunarodnih ugovora kojih je stranka Republika Hrvatska.

Bebe zečeva kod volontera

Mladunci zečeva nakon primitku u Udrugu odlaze k volonterima rehabilitatorima.

Svaki volonter rehabilitator ima 2-3 mladunca na skrbi tokom 70tak dana.

Najmanje bebe othranjuju se na dudicu posebnim mlijekom, dok ne dosegnu 800 grama do 1 kg. Nakon toga ostaju kod volontera još neko vrijeme da se eliminiira mogućnost bolesti prije dolaska na podivljavanje.

Podivljavanje i kavez za podivljavanje

Funkcija kaveza

- kavez je izrađen za **bebe zečeve** koji se othrane ručno (na dudicu).
- kavez može služiti i za ponovnu prilagodbu **rehabilitiranog odraslog divljeg zeca**, koji nakon liječenja ponovno odlazi u prirodu u kojoj je prije izlječenja bio nađen ranjen/bolestan

Zašto i kako zec mora na slobodu

Zato što se **radijus kretanja divljih zečeva mjeri u kilometrima**: zečevi trebaju veliku površinu na kojoj vole obitavati. Oni za razliku od kunića nisu vezani za svoje nastambe (kunići grade podzemne tunele, zečevi ne). Zečevi su izričiti individualci i nisu naviknuti na nikakvo društvo.

Poznati su slučajevi zadržavanja zečeva u zatočeništvu koji čak i nakon više "obećavajućih" mjeseci života u zatvorenom prostoru znadu iznenada početi sa samoranjavanjem: divljajući i lupajući glavom u zid čak do smrti. On nikad neće biti sretan sa čovjekom jer uvijek u sebi nosi onu crtu divlje životinje - mjesto mu je u prirodi i omogućavamo mu da se tamo i vrati.

Zeca se ne smije puštati iz kuće/stana direktno u prirodu jer su mu šanse za preživljavanjem tada jako male. Što zbog pitomosti, što zbog podataka da takvi neprilagođeni zečevi znaju u strahu izbezumljeno i neumorno trčati do ugibanja. Prilagodba poput povremenih šetnji po nadzorom nije nikako preporučljiva- zec pritom može odlutati, a i tako nikada neće podivljati.

Stoga ako je zec othranjen, nije vrijedno rizika direktnim puštanjem neprilagođene životinje u prirodu. On mora određeno vrijeme, par tjedana, provesti u malom ograđenom djeliću divljine uz minimalne kontakte s čovjekom da bi mu bile znatno povećane šanse za preživljavanjem u divljini.

Uz divljeg zeca provodi se samo nužno vrijeme kako bi mu se olakšala prilagodba na divljinu.

Procijenjeno **trajanje podivljavanja** je pola vremena od kada je divlji zec uz čovjeka. Dođe li na podivljavanje sa najidealnijih 10 tjedana, nakon dodatna 5 tjedna u kavezu, spreman je za odlazak u prirodu. Dođe li sa 6 mjeseci, na podivljavanju najčešće mora biti bar 2 mjeseca.

Zečevi na podivljavanju

Kako pomoći?

- **dijeljenjem edukativnih letaka** „Osnove o kunićima i zečevima“ i letaka „Ne dirajte mladunčad zečeva u prirodi“
- **edukacija budućih i sadašnjih veterinara** o postojanju udruge i postojanju edukativnih tekstova na web stranici TarraLanda o kunićima i divljim zečevima
- **volontiranje** (pomoć kod izgradnje kućica za kuniće, prikupljanje hrane ,građevinskog materijala i ostalih potrepština sa Liste Želja za naše kuniće, postavljanje kasica za donacije u u pet shopovima i vet.ambulantama, Othranjivanje beba divljih zečeva ...)
- Itd.

Kontakti

Udruga@Mrkvica.hr

Utociste@TarraLand.com

Ovo predavanje dostupno je u **download zoni** na web stranicama Utočišta na linku

www.TarraLand.com/download.html

